

ספר

מטל השמים

והוא

יסודות ל"ט מלאכות שנלקטו מהספר מוסך השבת
לבעל המנחת חינוך (מצוה ל"ג, מצות השבת)

כידוע שדבריו נכתבו באריכות גדולה ובמפלולים גדולים, ובהם
נמצאים הרבה חידושי הלכות למעשה ומשא ומתן בהלכה, ואת
כל אלה לקטתי בס"ד וקבצתי לפונדק אחד על סדר
הל"ט מלאכות.

מצורף לו הערות וביאורים

שכבת הטל

והוא כדור כל המהלך בקיצור שמכה זה נחית המנחת חינוך
לפסוק כל דין ודין המוכא בפנים מטל השמים, בעירוף כדורים
וביאורים בדבריו והשוואת דעתו עם דעת האחרונים המוכא כש"ע
בנושאים הללו

ובשולי הגליון נתוסף

באר הענינים

ובו מולל בקצירת האומר ענין ההלכה

חובר בסיועתא דשמוא ע"י

אברהם שלמה כ"ץ

בלאאמ"ר הגאון הגדול

אב"ד ור"מ קרית יואל וקהל ימב לב שלימ"א

בני ברק, חנוכה שנת "שכבת הטל" (תשמ"ו) לפ"ק

1. סתמים להגדרת שור י"ך ע"י נפשו. א. מו' טקף. ע"י מקיים. מו' ע"י. ב. לנעת. ג. כנ"ל. ד. מוספת. ה. אשכ. פ. סוגות. ט. כספת.

בזה, וגם ממה שהר"מ כתב מילת "כלל" נראה דהיינו בנמחק מעצמו ואינו עומד כלל, וע"כ דחיבת "אתה" שכתב הר"מ, אפשר אשיגרת לשון הוא, עכתו"ד.

[ז] שם. ונראה דרצה לומר, דדווקא בהוזה כשהנגע עכשיו בו אז ה"ל רך, ולא גם על העבר כשהיה פעם נגע וכעת כבר נעלם, ושנאמר דמכ"מ נטמא אותו מכה דעדיין נקרא רך לעולם, והבן.

מלאכת הצובע

[א] כ"י אין זו סברא כלל כיון דיכול להחקים הו"ל מלאכתו מתקיימת אף אם ע"י מעשה אדם יכולה המלאכה להתקלקל, כי הרבה דברים כגון בונה וחופר וכדו' ע"י מעשה אדם אינו מתקיים ולא תמצא מלאכה המתקיימת, אלא ברור דדווקא אם מעצמו אינו מתקיים וכו', כן נראה לי ברור, כך סיים המנח"ח. והוא במלאכת הצובע סק"ב ד"ה וכתב. וכן לפני זה כתב שם: דאין סברא לומר דע"י מחיקה לא יעמוד הא ע"י מחיקה אפילו בדיו יכול למחוק וכו'.

עוד כתב שם, דהגם דממה שכתב הרמב"ם (פ"ט הי"ג) ואין הצובע חייב עד שיהא צבע המחקים אבל צבע שאינו מתקיים כלל כגון שהעביר סרק או ששר ע"ג ברזל וכו' פטור, שהרי "אתה" מעבירו לשעתו ואינו צובע כלום, וכל שאין מלאכתו מתקיימת בשבת פטור,

ו' נראה ב' קולות בענין האמור דגם העור הקשה יכול להקרא רך: (א) דהוא דווקא במראות נגעים שעל פי התורה, אבל במראה כזה מהמראות לא שייך הלחולי מחלחלי דלא הוי צרעת כלל. (ב) גם נראה דאם נרפא נגע הצרעת אפשר דיכול להתקשות, דדווקא בעור שהנגע בו הו"ל רך [ז].

מלאכת הצובע

"א כדו' להפטר בכותב או בצובע בדבר שאין מתקיים צריך להיות שהכתב או הצבע אינו מתקיים כלל מעצמו גם ללא מעשה האדם, דאל"כ אלא אינו מתקיים רק לכשימחקות, זה שפיר הוי כתב מתקיים וחייב עלי' בשבת [א].

ב' נראה, דאף ברזל ונחושת יכולים לצבוע שיהא עומד הצבע, רק הר"מ נקט אותם הב' צבעים [ב] דידועים היו אצלו דאינו עומד על ברזל ונחושת [ג].

ג' המעברת סרק על פני' בשבת אינה חייבת מן התורה להר"מ משום צובע אלא הוא רק איסור מדרבנן, וצ"ע אמאי אינה חייבת משום צובע. ואם מצד צבע שאינו מתקיים, הרי בוודאי מתקיים זמן מה דמתקשמת בו,

ודיני' כתיבה על דבר שאין מתקיים או בדבר שאינו מתקיים, עיין בס"י ש"מ ס"ד ושם בשו"ע הרב (ס"ו) ושם במשנ"ב (סקי"ח, י"ט, כ', כ"א, כ"ב). ועי"ש לענין כתיבה במשקן שיוצא מדברי המשנ"ב (כשער הציון סקכ"ח) דכעצם הכתיבה במשקן שעכ"פ יש בו איסור לרשום על "השלחן" (-עין בפמ"ג (משב"ז סק"ג ד"ה מ"ש) שאינו אף לא איסור רגיל אלא זהירות גרידא, היות שבמשקן שלא על "הגניד" אלא על "השלחן", גם לפי שעה אינו ניכר כל כך, עי"ש היטב), בזה איכא ג' דרוגות:

(א) לכתוב במשקן "מי תותים" אסור ואינו חייב. (ב) לכתוב במשקן "מי גשמים", אף "חייב" יש בו ללשון הא' דרש"י (שבת קד: ד"ה במי טריא). (ג) לכתוב במשקן "מים סתם", אף "מותר", עי"ש היטב.

[ב] כנ"ל בלשונו: אבל

צבע שאינו מתקיים כלל כגון שהעביר "סרק או ששר" ע"ג ברזל ונחושת וכו'.

[ג] שם ד"ה גם.

עכ"ל הר"מ. מזה ה"י אפשר להבין דלא כהמבואר, אלא דגם בדבר שאינה מתקיימת ע"י מחיקת האדם ג"כ אינו חייב. אמנם זה אינו וכמבואר הסברא